

JARIDA LA BUNDA-DC

TOLEO NA. 01

AGOSTI, 2020

www.bundadc.go.tz

**MIAKA 5
YA MAFANIKIO**

Dkt. John Pombe Magufuli

MIAKA5 YA JPM

Halmashauri ya Wilaya ya Bunda inaungana na
Wananchi wote kumpongeza

Mhe. Dkt. John Pombe Magufuli

Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania
kwa kutimiza miaka mitano ya mafanikio ya serikali
ya Awamu ya Tano, kwa kuhakikisha kunakuwa na
maboresho makubwa katika Miundombimu katika
sekta za Elimu, Kilimo, Ujenzi na Usafirishaji

YALIYOMO

1. UTANGULIZI:

Mafanikio Miaka Mitano ya Serikali ya Awamu ya Tani Chini ya Dkt John Pombe Magufuli

2. SEKTA YA ELIMU:

Elimu Bure, hali ya Miundombinu, Mafunzo kwa Walimu na Hali ya Ufaulu.

UK.01

3. SEKTA YA AFYA:

Miundo mbinu ya imarishwana utumiaji wa Mfuko wa Afya ya Jamii.

UK.07

4. IDARA YA MIFUGO NA UVUVI:

Ufugaji wa Samaki katika Vizimba na Bwawa, Utoaji wa Chanjo kwa wanyama na Malishoyaongeza mapato.

UK.09

5. SEKTA YA KILIMO NA USHIRIKA:

Kuendeleza kilimo cha Bustani, utumiaji wa Technolojia na Mafunzo kwa Maaafisa ugani.

UK.11

Madhumuni ya Jarida hili ni kuhabarisha na kuelimisha wananchi juu ya shughuli mbalimbali zinazofanywa na Halmashauri ya Wilaya ya Bunda. Aidha, sera, mikakati na utekelezaji wa miradi inafafanuliwa kupitia jarida hili.

6. IDARA YA ARDHI MALIASILI NA UTALII:

Upimaji wa Viwanja, Upandaji Miti, Utalii wa ndani na Ufugaji wa Nyuki.

UK.14

7. SEKTA YA MAENDELEO YA JAMII:

Utoajiwa Mkopo usio na riba kwa Vijana, Wanawake na Watuwenye ulemavu.

UK.16

8. IDARA YA UTUMISHI NA RASILIMALI WATU:

Ajira Mpya, Dawati la Malalamiko, Vikao vyva Kisheria na Stahiki za Watumishi.

UK.17

9. PONGEZA:

za Wananchi Kwa Serikali ya Awamu ya Tano.

UK.18

UTANGULIZI

Halmshauri Wilaya ya Bunda ni miongoni mwa Halmashauri Tisa (9) zilizopo Mkao wa Mara. Halmashauri ya Wilaya ya Bunda ilizinduziliwa rasmi mwaka 1984, pia inaongozwa Kwamujibu wa sheria namba 7 ya Serikali za Mitaa ya mwaka 1984. Aidha, Julai mwaka 2015 Waziri mwenye dhamana ya Mamlaka za Serikali za Mitaa alitangaza kuanzishwa Kwa Halmashauri ya Mji wa Bunda ambayo ina Tarafa moja (1) ya Serengeti na kata 14. Kutokanana kuanzishwa kwa Halmashauri ya Mji wa Bunda, Halmashauri ya Wilaya ya Bunda iliundwa na Tarafa tatu ambazo ni Chamriho, Kenkombyo na Nansimo. Halmashauri ina Idara 13 na Vitengo sita (6) vyenye hadhi ya Idara.

Halmashauri ya Wilaya ya Bunda imefanikiwa kutatua kero mbalimbali za wananchi katika ngazi ya Vijijina Kata kwa lengo la kuhakikisha kuwa wananchi wanapata huduma bora za Afya, Elimu na Maji kutoka serikalini, pamoja na kuweza kuwainua kiuchumi kuitia shughuli zao za kilimo, Ufugaji, Uvubi, Viwanda na Biashara.

Hii ni sehemu ya utekelezaji wa sera ya Serikali ya Awamu ya Tano ya kuitoa nchi katika umasikini na kuwa nchi ya uchumi wa kati.

Serikali ya Awamu ya Tano inayoongozwa na Rais Dkt. John Pombe Magufuli, imefanya mambo makubwa katika Halmashauri ya Wilaya ya Bunda ya kuwaletea wananchi maendeleo na mafanikio katika Nyanja ya Elimu, Afya na Maji, sambamba na kuboresha stahiki za watumishi wa Halmashauri ya Wilaya ya Bunda.

IDARA YA ELIMU MSINGI

Halmashauriya Wilaya ya Bunda ina jumla ya shule za msingi 100 zenyec madarasa ya elimu ya awali na elimu ya msingi zinazomilikiwa na serikali, na shule nne (4) zinazomilikiwa na watu binafsi. Akizungumza katika mahojiano maalumu na Afisa Habari wa Halmashauri ya Wilaya ya Bunda, Mkurugenzi Mtendaji wa Halmashauri hiyo, Bw.Amos J kusaja, amesema kwa kipindi cha Serikali ya Awamu ya Tano, chini ya Rais Dkt. John Pombe Magufuli imehakikisha uwepo wa mazingira bora shulen, hususan kwa walimu na wanafunzi kwa kutoa fedha za miradi ya ujenzi, mafunzo kwawalimu, vifaa takwimu, pamoja na kurekebisha ikama ya walimu.

Muoekano wa Vyumba Viwili vya Madarasa katika
Shule ya Msingi Kiroleli.

HALI YA MIUNDOMBINU KWA SHULE ZA MSINGI

Kupitia programu ya EP4R na EQUIP-Tz ambapo miradi ilijikita zaidi katika kuweka mazingira mazuri ya ufundishaji na ujifunzaji shulen.

“Katika mwaka wafedha 2015/2016, tumepokea jumla ya Tshs. 52,786,819.80 kupitia Programu ya EP4R, mwaka 2016/2017, tumepokea Tsh. 322,913,884.48 kwa ajili ya kurekebisha ikama, ujenzi wa vyumba vya madarasa na vyoo, ukamilishaji wa vyumba vya madarasa na ufuatiliaji. Mwaka 2017/2018 kiasicha Tshs. 359,593,413 kilipokelewa kwa ajili ya ujenzi wa vyumba vya madarasa, vyoo vya wanafunzi, ukamilishaji wa maboma, ukarabati wa madarasa pamoja na ufuatiliaji. Aidha, mwaka wa fedha 2018/2019, Tshs. 436,638,244.65 zilipokelewa kwaajili ya ujenzi wa vyumba madarasa, matundu ya vyoo, nyumba za walimu, ukamilishaji wa maboma na kurekbisha ikama.

“Aidha, shule zilizonufaika na fedha za EP4R kwakukamilisha maboma ni pamoja na Mugara B, Chamakapo, Manchimweru B, Mariwanda A, Mekomariro A, Bulamba, Sarawe, Kasuguti, Mugeta, Rakana, Dodoma, Haruzale, Ikizu, Bunyuni, Busore, Bunere, Tingirima, Karukekere, Kiroreli, Nyabuzume, Kasuguti, Bigegu pamoja na shule shikizi ya Ibwagalilo (Namalebe).

“Kwa kipindi chote hiki cha serikali ya awamu ya Tano, Halmashauri ya Wilaya ya Bunda imcendelea kunufaika nafedha za Serikali kuitia Programu ya EQUIP- TZ. Mwaka 2017/2018 tumepokea kiasi cha muonekano wa vyumba vitatu vya madarasa katika Shule ya Msingi KasuTshs. 145,288,000 kwaajili ya ujenzi wa madarasa, ofisi za walimu na matundu ya vyookatika Shule Shikizi ya Mhurula na Kiganana pamoja na ukamilishaji wa Bunere.

**Muonekano wa Vyumba Vitatu vya Madarasa
katika Shule ya Msingi Kasuguti**

“Mwaka 2018/2019 tulipokeapia Tshs. 328,930,990 kwaajili ya ujenzi wa madarasa, vyoo na ofisi za walimu katika shule shikizi ya Makwa, Suguti na Nyakongo na ukamilishaji wa maboma katika Shule ya Msingi Mugara B. Pia, tumefanya ukamilishaji wa maboma katika Shule ya Msingi Nyamitwebili, Bunyuni, Mchigondo, Kabirizi na Haruzare kwa kiasi hikihiki cha fedha,” alisisitiza Mkurugenzi Mtendaji

**MuonekanoMpya ya Matundu ya vyoo
katika shule ya Msingi kasuguti**

ELIMU BILA MALIPO

Mkurugenzi anasema Halmashauri ya Wilaya ya Bunda inajivunia miaka mitano ya Serikali ya Awamu ya Tano kwa kuendelea kuinua wananchi kielimu, ambapo kupitia Mpango wa Elimu Bila Malipo, katika mwaka wa fedha 2015/2016, ilipokea ruzuku ya uendeshaji wa shule Tshs. 217,386,416, mwaka wa 2016/2017 ilipokea Tshs.641,467,159 na mwaka 2017/2018 Tshs. 636,150,996. Mwaka wa fedha 2018/2019 serikali ilitoa Tshs. 670,794,184.76 na 2019/2020 Tshs.568,945,750.16. na Tshs.44,000,000.00 kwa ajili ya kurekebisha ikama ya walimu.

“Kwa sasa wanafunzi wote wanasoma bila vikwazo kwani hapo awali changamoto kubwa ilikuwa ada na michangoambayoiliwafanya wanafunzi wengi wasiomudu kulipa kwa wakatikuzuiwa kushiriki masomo hali iliyochangia utoro kwa idadi kubwa ya wanafunzi Shuleni,” anasema. Upatikanaji wa fedha hizi umeamsha hali ya walimu kufundisha na wanafunzi kujifunza bila vikwazo, na hivyo kuchochea ongezeko la ufaulu kutoka wastani wa asilimia 58 mwaka 2015 hadi asilimia 72.63mwaka 2019 kwa darasa la saba na wastani wa asilimia 87 mwaka 2017, hadi asilimia 90 mwaka 2019 kwa darasa la nne.

MAFUNZO KWA WALIMU

Kupitia Mpango wa Equip-TZ na PCI Tanzania, mafunzo kazini (in service training) yametolewa kwa maafisa elimu wa kata 19, walimu wakuu 100 na walimu wa madarasani 572.

Walimu hao wamejengewa uwezo wa kufundisha na uongozi kupitia moduli mbalimbali ikiwa ni pamoja na mbinu za kufundisha na uongozi wa kusimamia elimu kwenye maeneo yao ya kazi.

Akizungumza Kwa niaba ya waliopata mafunzo Elibariki Bajuta Qurus ni Mwalimu anaefundisha darasa la kwanza katika Shule ya Msingi Marembeka kata ya Ketare lenye Wanafunzi 56 ambapo amesema kupitia mafunzo hayo imeweza kuwasaidia kupata mbinu mbalimbali za kuwfundisha wanafunzi wasiojua kusoma, Kuandika na Kuhesabu.

Walimu wa Bunda DC Wakiwa na zawadi
(Taa ya Sola pamoja na Cheti) walipewa siku ya elimu
mkoa ityofanyika Bunda JC. Zoezi hili la mahiri wa KKK
lilendeshwa na PCI kushirikiana na Bunda Dc.

“Wakati niko chuo nilikua nafundishwa jinsi yakufundisha kwa ujumla kupitia mafunzo ya haya yameweza kunisaidia kufundisha wanafunzi wa darasa la kwanza na la pili.”
Anasema Qurus

Bw.Kusaja alieleza zaidi kuwa Halmashauri imeweza kushirikiana na shirika lisilo la kiserikali la “Project Concern International (PCI)”kutekeleza mpango wa chakula mashule ni ambao unalenga kuboresha kiwango cha elimu kwa wanafunzi wa shule za msingi kwa muda wa miaka mitano,lengo ni kupandisha kiwango cha ufaulu na kupunguza utoro shulenii.

HALI YA UFAULU

Kwa sasa Halmashauri ya Wilaya ya Bunda inatekeleza mkakati wa kupandisha ufaulu kwa wanafunzi wa darasa la Nnena kufikia asilimia 100na darasa la Saba kufikia asilimia 95 kutoka 72.63ya mwaka 2019 pamoja nakuhakikisha wanafunzi wanajua Kusoma, Kuandika na Kuhesabu kwa asilimia 100.

IDARA YA ELIMU SEKONDARI

Uwepo wa miundombinu kwa shule za sekondari, umekuwa ukiongezeka kutokana na jitihada mbalimbali za serikali, wananchi pamoja na wadau wa elimu katika Halmashauri ya Wilaya ya Bunda. Kwa kipindi cha mwaka 2015/2016 hadi 2019/2020 halmashauri kwa kushirikiana na serikali kuu, wananchi na wadau iliweza kukamilisha miundombinu mbalimbali kwa shule 17 za sekondari zinazo milikiwa na serikali.

Bw. Kusaja alieleza kuwa mbali na uwepo wa miundombinu,serikali pia imeendelea kupunguza changamoto ya walimu wa masomo ya sayansi, mpaka sasa halmashauri ina jumla ya walimu wa sayansi 81 ambapo kwa asilimia kadhaa imeweza kuondoa changamoto ya walimu wa sayansi.

ELIMU BILA MALIPO

Mkurugenzi Mtendaji anasema anaipongeza Serikali ya Awamu ya Tano kwa kuweza kufanikisha mpango wa Elimu bila Malipo ambapo kwa mwaka 2015/2016 halmashauri ya ilipokea Tsh.374, 640,000, mwaka 2016/2017 Tsh.399, 035,448 mwaka 2017/2018, Tsh.415,243,740, mwaka 2018/2019Tsh.670,794,184.76 na mwaka 2019/2020 Tsh.568,945,750.16 kama fidia ya ada (school fees compensation).

“Hii imesaidia kupunguza utoro shulenii na kufanya idadi ya wanafunzi wa kidato cha kwanza kuongezeka kila Mwaka,” anasema.

HALI YA MIUNDOMBINU KATIKA SHULE ZA SEKONDARI

Kupitia Mradi wa EP4R,serikali imeweza kutatua changamoto mbalimbali za kimiundombinu katika shule za sekondarikwa kujenga vyumba vya madarasa saba (7), ambavyo vimegharimu jumla ya Tsh. 138,000,000 katika shule za sekondari Nyamang’uta,Makongoro, Esperanto na Hunyari.Vilevile imekamilisha vyumba vyamadarasaravinane (8) viliyogharimu jumla ya Tshs.116, 000,000 katika shule za sekondari Nyamang’uta, Makongoro na Mwibara, pamoja na kukamilisha maabara tisa (9) za masomo ya sayansi zilizogharimu jumla ya TSh. 158, 990,976 katika shule za sekondari Bulamba, Makongoro, Nyeruma, Hunyari, Chisorya na Mwigundu.

Muonekano wa Nyumba ya Walimu Familia Sita katika Shule a Sekondari Nyamang’uta.

Aliongeza kuwa serikaliimejenga matundu 32 ya vyoo vya wanafunzi, yenyе thamani ya Tshs.35, 200,000katika shule za sekondari Hunyari, Makongoro, Nyeruma na Nyamang’uta, pia imejenga mabweni mawili ya wanafunzi yenyе thamani ya Tsh. 150, 000,000katika shule ya sekondari Makongoro, pamoja na hayo imetumiwa Tsh 75,000,000 kurekebisha ikama ya walimu.

Alieleza zaidi kuwa kupitia miradi ya SEDP,halmashauri imeweza kujenga nyumba mbili (2) za familia ya walimu sita (6) kila moja katika shule za Sekondari Kwiramba na Hunyari ambazo ziligharimu Tsh. 150, 000,000 kila moja. Vilevile imejenga vyumba vinne (4) vya madarasa vilivyogharimu jumla ya Tsh. 100, 000,000 katika shule za sekondari Kwiramba na Chamriho kwa kila shule vyumba viwili (2), pamoja na kukamilishavyumba vinne (4) vya madarasa vilivyo gharimu Tsh. 80, 000,000 katika shule ya sekondari na Matundu 64 ya vyoo vya wanafunzi na matundu manne (4)kwa ajili ya walimu katika shule za sekondari Hunyari,Chisorya,Chamriho na Kwiramba yenyе thamani ya Tsh. 81, 400,000.

Aidha, serikali kupitia Taasisi ya Elimu Tanzania (TEA), imeweza kujenga nyumba moja (1) yenye kubeba familia sita (6) katika Shule ya Sekondari Nyamang'uta, yenye thamani ya Tsh. 141, 000,000 na nyumba zingine nne (4) zenye thamani ya Tsh 100, 000,000 zilizojengwa katika shule ya Sekondari Nansimo. Vilevile imejenga matundu 24 ya vyoovya wanafunzi yenye thamani ya Tsh. 35, 000,000 katika Shule ya Sekondari Bulamba.

Pia, anasema halmashauri ilipokea Tsh. 237, 500,000 kutoka Serikali Kuu, kwa ajili ya ukamilishaji wa vyumba vyta madarasa 19, kunusuru wanafunzi wa kidato cha kwanza waliokuwa wamekosa nafasi kutokana na changamoto za vyumba vyta madarasa katika shule za sekondari Hunyari, Esperanto, Bulamba, Chisorya, Mekomariro, Mihingo, Chamriho, Mwibara na Mwigundu.

“Uwepo wa miundombinu hii umesaidia kuwa na mazingira mazurina umeongeza juhudhi kwa walimu pamoja na wanafunzikatikaufundishaji na ujifunzaji na kusababisha kuongezeka kwa ufaulu,” alisisitiza Mkurugenzi Mtendaji.

HALI YA UFAULU

Alieleza zaidi kuwa hali ya ufaulu kwa mitihani ya kitaifa haujafikia malengo tarajiwa pamoja na kwamba kila mwaka wastani wa ufaulu wa Halmashauri ya Wilaya ya Bunda umekuwa ukipanda. Ufaulu wa kidato cha pili kwa mwaka 2016 ulikuwa asilimia 89.7 ulikinganisha na ufaulu kwenye mtihani kama huo mwaka 2015 ulikuwa asilimia 81.2. Katika mtihani wa taifa wa kidato cha nne, mwaka 2016 wastani wa ufaulu kwa halmashauri ulikuwa asilimia 69.4 ukilinganisha na ufaulu kwenye mtihani kama huo mwaka 2015 ulikuwa asilimia 64.8. Katika mtihani wa taifa wa kidato cha sita, mwaka 2017, wastani wa ufaulu kwa halmashauri ulikuwa asilimia 100 ukilinganisha na wastani wa ufaulu kwenye mtihani kama huo kwa mwaka 2015 ulikuwa asilimia 97.6.

Aidha, kwa mtihani wa kidato cha pili mwaka 2017 ufaulu umeshuka kutoka asilimia 89.7 mwaka 2016 hadi asilimia 81.6 2017. Pia, mtihani wa taifa kidato nne mwaka 2017 ufaulu uliongezeka kutoka asilimia 69.4 ya mwaka 2016 hadi asilimia 84.0 ya mwaka 2017. Katika mtihani wa taifa wa kidato cha sita mwaka 2018, ufaulu ulishuka kutoka asilimia 100 mwaka 2017 hadi asilimia 96.6 ya mwaka 2018 na kwa mwaka 2019 ufaulu wa kidato cha sita ulipanda hadi asilimia 97.4 ikilinganishwa na ufaulu wa mwaka 2018.

Hata hivyo, halmashauri kupitia Idara ya Elimu sekondari imeweza mkakati wa kuendelea kutenga fedha katika bajeti ya halmashauri ya kila mwaka kwa ajili ya miradi ya maendeleo ili kuimarisha miundombinu iliyopo na kuongeza idadi ya miundombinu ya shule za sekondari, pamoja na kuhakikisha wakuu wa shule wanapeleka majina ya wanafunzi watoro kwa watendaji wa kata na maofisa tarafa, ili wazazi wao wasakwe na kukamatwa. Hatua hii itapunguza tatizo la utoro na hatimaye kumaliza kabisa mdondoko wa wanafunzi.

IDARA YA AFYA

Ni idara muhimu na nyeti katika kusimamia afya za wananchi. Halmashauri ya Wilaya ya Bunda imeendelea kutekeleza mabadiliko katika sekta ya afya kwa lengo la kuinua kiwango cha huduma za afya zinazotolewa na kuongeza kiwango cha uwajibikaji kwa wasimamizi na watoaji huduma za afya kwa jamii.

Kwa kipindi cha mwaka 2015/2016 hadi 2019/2020, Halmashauri ya Wilaya ya Bunda imeboresha miundombinu ya vituo vya afya vitatu ambavyo ni Kisorya, Kasahunga na Mugeta na kuwa vya kisasa kwa ajili ya kutoa huduma bora za Afya.

Aidha, Bw.Kusaja alisema kuwa kwa kipindi cha miaka mitano halmashauri imepokea wataalamu mbalimbali wa afya wakiwemo madaktari, wauguzi na wahudumu wa afya amba wanafanya kazi katika vituo vya afya, zahanati na hospitali Wilaya na binafsi ambazo serikali hupeleka ruzuku.

MIRADI YA VITUO VYA KUTOLEA HUDUMA ZA AFYA NA THAMANI

Serikali pia imetoa fedha kwaajili ya kuboresha vituo vya afya kikiwemo Kituo cha Afya Kisorya, ujenzi wa majengo matano katika Kituo cha Afya Kasahunga, upanuzi wa Kituo cha Afya Mugeta, ambapo katika kila kituo kiasi cha Tshs. Milioni 400, zimetumika kwaajili ya uboreshaji, pamoja na kukarabati wodi ya wazazi Kituo cha Afya Ikizu, ambapo Tsh. 547,334,200 zimetumika kufanikisha ujenzi huo. Mbali na hilo, pia kumefanyika ukamilishaji wa zahanati ya Namalebe ambapo jumla ya Tsh. 22,000,000, zimetumika na Zahanati ya Mwitendeambapo Tshs. 22,000,000 zilitumika huku katika Zahanaati ya Kihumbu zikitumika Tshs. 30,00,000.

“Mbali na ujenzi wa vituo vya afya, ujenzi wa hospitali ya halmashauri tayari umefika asilimia 85,” anasema.

Ambapo huduma katika hospital ya Wilaya imeanza rasmi kutoa huduma kuanzia tarehe 15, Julai, 2020 “Tunamshukuru Rais Dkt John Pombe Magufuli Kwa kutuletea fedha za ujenzi wa Hospitali ya wilaya na leo watu wanapata huduma.” Aidha Bw.Kusaja amewashukuru wananchi wa kijiji cha Bukama kwakujitolea ardhi yao bure kwaajili ya ujenzi wahospitali, lakini pia ushiriko wakati wote wa utekelezaji mradi huo. “Asanteni na mbarikiwe.” Akiongewa kwa niaba ya wananchi wa Nyamswa Bw.John Nyamunge amesema tumeipokea hospital hii kwa mikono miwili na tupo tayari kushirikiana na watumishi kama ilivokua wakati wa ujenzi.

“Tunatoa shukrani za dhati kwa Serikali ya Awamu ya tano chini ya Dkt.John Pombe Magufuli kwa kutuletea huduma hii karibu”.

Ujenzi huo wa Hospitali ya Wilaya unajumuisha majengo saba (7) ambayo yapo katika hatua mbalimbali za ujenzi kwa gharama ya Tsh. 1,500,000,000 kutoka serikali kuu. Majengo hayo ni Jengo la Wagonjwa wa Nje (OPD), maabara, stoo ya dawa, wodi ya wazazi, jengo la kufulia, jengo la X-ray na jengo la utawala. Aidha serikaliimeongeza jumla ya shilingi milioni 300 kuendeleza ukamilishaji wa miundpombinu katka hospitali.

Alieleza zaidi kuwa, kaya zipatazo 1,136 zimejiunga na Mfuko wa Afya ya Jamii (CHF) na wanapata huduma katika vituo ya kutolea huduma vya serikali.

Aidha, serikali pia iko katika hatua ya kuanzishampangowa bima ya afya ya jamii iliyoboreshwa ili kuongeza wigo wa kutoa huduma za tiba hadi hospitali ya rufaa ya mkoa ambapo mafunzo yametolewa kwa wataalamu wa ngazi ya wilaya na vituo kutolea huduma.

Vyandarua 8,941 vyenye viuutilifu kati ya 11,114 sawa na asilmia 80.4 ya lengo, viligawiwa kwa wajawazito na vyandarua 7,614 kati ya 10,949 sawa na asilimia 69.5 viligawiwa kwa watoto wa umri chini ya mwaka mmoja bila malipo ikiwa ni juhudzi za serikali kupambana na maambukizi ya ugonjwa wa malaria.

Mkurugenzi Mtendaji alisema mfumo wa GoT-HOMIS katika Halmashauri hiyo, umesaidia katika ukusanyaji wa mapato, pia kuharakisha hudumakwa wagonjwa.

IDARA YAMIFUGO NA UVUVI

Ni idara inayosimamiana kushughulikia masuala ya mifugo pamoja na uvuvi kwa ujumla

Halmashuari imetekeleza mikakati mbalimbali katika kuhakikisha uvuvi na ufugaji unaongeza mapato ya Halmashauri ya Wilaya ya Bunda, ambapo Kaimu Mkuu wa Idara ya Uvuvi na Mifugo, Bwa. Stephen S Ochieng alieleza kwa kina mafanikio ya idara hiyo kwa kipindi cha miaka mitano moja wapo kuweka mpango wa matumizi bora ya ardhi kwakutenga eneo la marisho katika vijiji saba vyenye ukubwa Hekta 3,326.16 katika vijiji saba (7) ambovyo ni Tingirima, Sarakwa, Kyandege, Mugeta, Mariwanda, Kihumbu na Hunyari.

Alieleza kuwa idadi ya majosho yanayofanya kazi yameongezeka kutoka manne (4) hadi manane (8) na kufanya idadi ya michovyo kuongezeka kutoka Ng'ombe 93,993 mwaka 2017/2018 hadi 143,445 2019/2020, Mbuzi 22,080 na Kondoo Kutoka 19,943 mwaka 2017/2018 hadi 40,031 mwaka 2019/2020.

Wanyama aina, ya Ngo'mbe, Kondoo na Mbuzi wakiwa katika ogesha Josho la Salama A.

“Njia ya kuogesha mifugo katika majosho kwa kutumia dawa za kuua kupe (viuatilifu vya mifugo) imeweza kuzuia magonjwa yaenezwayo na kupe hususan ndigana kali (East Coast Fever) na hii imesaidia kuimarisha maendeleo ya wafugaji ikiwa ni kupunguza viso vingi vya ng'ombe,” alisema.

Aliendelea kusema kuwa Wizara ya Mifugo na Uvuvi, imetoa dawa ya kuogeshea mifugo kwa awamu mbili, awamu ya kwanza ilitoa lita 37.5 na awamu ya pili lita 78, sambamba na kupunguza gharama za uogeshaji wa ng'ombe kutoka Tshs. 100 hadi Tshs. 50 na mbuzi, kondoo kutoka Tshs. 50 hadi Tshs. 10, hii imeongezaidadikubwa ya mifugo kuogeshwa, na hivyo kupungua kwa vitokanavyo na magonjwa yasababishwayo na kupe.

“Mchango wa sekta ya mifugo katika pato la kaya na Halmashauri ya Wilaya Bunda unatokana na mauzo ya mifugo hai katika minada, mauzo ya mazao yatokanayo na mifugo (maziwa, ngozi, nyama, mayai nasamadikwa ajili ya mbolea mashambani) pamoja na wanyama kazi kuitia minada minne ambayo wafugaji wanauza mifugo yao, minada hiyo ni Namhula, Bulamba, Mwitende na Mugeta.” Alisema bw.Ochieng

Sekta ya uvuvi imeendelea kutumia rasilimali zake vizuri kwakundelea kufanya ubunifu utakaofanikisha upatikanaji wa samaki. Halmashauri ya Wilaya ya Bunda kwa kushirikiana na Kikosi cha 822 KJ-Rwamkoma, wameweza kuandaa andiko lililowezesha uanzishwaji wa ufugaji wa samaki ndani ya maji (cage culture) miradi unaosimamiwa na JKT-Bulamba kwa ufadhilli Shirika la Maendleo la Umoja wa Mataifa (UNDP).

Halmashauri ya Wilaya ya Bunda imekuwa mwanzilishi wa ufugaji wa samaki kwenye vizimba katika maji ya Ziwa Victoria upande wa Tanzania.

Ukusanyaji wa mapato katika sekta ya uvuvi, umepanda kwa mwaka wa fedha 2018/2019 ambapo sekta hiyo ilifanikiwa kukusanya Tshs 354,793,190.00 kulinganisha na mwaka 2014/2015 ilipokusanya Tshs. 178,000,000.00 kutokana na vyanzo vya uvuvi ikiwamo ada ya usajili wa vyombo vya uvuvi, ada ya leseni za uvuvi, na ushuru wa samaki na mazao yake. Aliendelea kueleza zaidi kuwa idara imefanikiwa kutekeleza sera ya uvuvi (menejimenti shirikishi ya uvuvi), kwa uwepo wa vikundi 36 vya usimamizi wa rasilimali ya uvuvi ngazi ya mwalo (BMU) katika mialo 49.

"Vikundi hivi vinasaidia sana katika usimamizi wa rasilimali ya uvuvi hasa katika doria dhidi ya uvuvi haramu, uchukuaji wa takwimu za vyombo vya uvuvi, kushiriki katika ukataji wa leseni za vyombo vya uvuvi, usafi wa mialo na utoaji wa ushahidi mahakamani," alisema Ochieng.

Vijana wa JKT Bulamba wakivuna Samaki katika mojawapo la Bwawa wanaloafugia Samaki.

Ufugaji wa Samaki vizimbani katika kiji cha Karukekere.

IDARA YA KILIMO NA USHIRIKA

Kilimo ndio uti wa mgongo wa mwananchi kwa Watanzania. Takwimu zinaonyesha kuwa asilimia 80 ya Watanzania wanajihusisha na kilimo na wanakitegemea kuijinua kiuchumi. Halmashauri ya Wilaya ya Bunda kwa kipindi cha miaka mitano imehamasisha uzalishaji wa mazao ya chakula na biashara.

HALI YA UZALISHAJI

Mwaka 2015/16 hadi 2019/2020 uzalishaji wa mazao ya chakula na biashara katika Halmahauri ya Wilaya ya Bunda umeongezeka kutoka tani 93,667 za chakula zilizozalishwa kwa mwaka 2015/2016 hadi kufikia tani 138,517 mwaka 2019/2020. Kwa zao la biashara (pamba) uzalishaji ulikuwa tani 4,000 mwaka 2015/2016, lakini uliongezeka hadi kufikia tani 6,225.2 mwaka 2019/2020. Ongezeko hilo la uzalishaji wa chakula limetokana na mafunzo yanayoendelea kutolewa na wataalamu kwa wakulima kuhusu kuzingatia kanuni za kilimo bora kwa mazao ya chakula na biashara. Uwepo wa hali ya hewa nzuri ikiwemo unyeshaji wa mvua imeweza pia kusaidia kuruhusu mazao kukomaa na kuwa mtawanyiko mzuri.

Kaimu Mkuuwa Idara ya Kilimo, Bw. Oscar Jeremiah, akizungumzia maendeleo ya sekta ya kilimo Bunda, alisema kuwa Halmashauri hiyo imeweza kupata wakulima 3,229 kati ya 18,110 wanaovuna pamba kati ya kilo 500 hadi 1000 kwa ekari.

KUENDELEZA KILIMO CHA UMWAGILIAJI

Bw. Jeremiah alieza kuwa halmashauri kupitia Idara ya Kilimo, imeweza kuendeleza kilimo cha umwagiliaji ambapo kufikia mwaka 2019/2020 miradi mitanoya umwagiliaji ikiwa na jumla ya eneo la hekta 449 ilikuwa imeanzishwa.

Mgawanyo wa miradi hiyo ni kuwa; Kisangwa kuna hekta 124, Kasuguti (20), Namhula (40), Bwanza (20) na Mariwanda (245).

Aliongeza kuwa kutoptaka na ongezeko la matumizi ya pembejeo za ruzuku katika zao la mpunga na uboreshaji wa miundombinu ya umwagiliaji (miferejì), mavuno yameongezeka kutoka tani 3.8 (sawa na magunia 50) kwa hekta mwaka 2015/2016 hadi kufikia tani 8.4 (sawa na magunia 112.5) kwa hekta mwaka 2019/2020 sawa na ongezeko la asilimia 37.7. Ongezeko hilo la mavuno limechangia kwa kiasi kikubwa kupunguza upungufu wa chakula, na wananchi kujiongezea kipato katika maeneo ya skimu za umwagiliaji kama vile Namhula na Mariwanda. "Mafanikio haya yanatokana na serikali kuanzisha Mfuko wa Kuendeleza Kilimo cha Umwagiliaji Wilayani (DIDF)".

UTOAJI WA ELIMU

Aliendelea kueleza kuwa idara imefanikiwa kutoa elimu kwa maafisa ugani 48 kwa mwaka 2015/2016 na maafisa ugani 58 mwaka 2019/2020 ikiwa ni ongezeko la asilimia 10. Ongezeko hilo limeongeza idadi ya wakulima wanaotembelewa na wagani na kupatiwa maarifa juu ya kanuni za kilimo bora kutoka wakulima 16,887 mwaka 2015/2016 hadi wakulima 18,110 mwaka 2019/2020. Halmashauri imeweza kutoa elimu ya kilimo bora cha zao la pamba kupitia mashamba darasa katika taasisi mbalimbali (shule za msingi, sekondari, Halmashauri za vijiji, WDCs na vikundi). Washiriki katika kilimo hiki hususan wanafunzi wa shule, wamepata chanzo mbadala cha mapato ya shule (EK), pia wamejifunza kilimo bora chenyejtija hususan katika zao la pamba. Shule 100 za msingi 17 za sekondari, vijiji 77 na WDCs 19, wameshiriki kikamilifu katika kilimo cha pamba. Halmashauri pia imeweza kununua gari Toyota Hilux Pick Up D/cabin yenye thamani ya Tshs Milioni 92.00, kwa ajili ya kuwezesha usimamizi na ufuutiliaji wa shughuli za kilimo. Fedha hizo zimetokana na ushuru wa pamba.

Shamba la pamba la Shule ya Sekondari Nyeruma, Tarafa ya Kenkombyo

Alieleza zaidi kuwakatika kipindi chote cha miaka mitano, halmashauri imeweza kuwajengea uwezo wakulima na wadau wengine wa kilimo, kwa kuunda majukwaa matatu ambayo ni; Jukwaa la wadau wa mnyororo wa thamani katika zao la mpunga; Jukwaa la wadau wa mnyororo wa thamani katika zao la muhogo na; Jukwaa la kusimamia upotevu wa mazao baada ya mavuno.

Lengo kuu la majukwaa ni kuwakutanisha na kuwashirikisha wadau wote wa kilimo cha mazao husika ili kuwa na njia endelevu katika uzalishaji wa mazao hayo na kuongeza kipato cha mkulima au mwananchi katika ngazi ya kaya na kuwa na uhakika wa chakula.

Jukwaa la Post Harvest Management (PHM), ni chombo kinachoimarisha upashanaji habari kati ya makundi tofauti ya wadau katika mnyororo wa thamani wa mazao ya chakula, kwa lengo la kutatua changamoto mbalimbali za masuala ya PHM. Ni chombo huru na pia ni mfumo wa kuwezesha utekelezaji wa afua za kupunguza upotevu wa mazao baada ya mavuno.

Wadau wa majukwaa ni vikundi vya wakulima, wasindikaji, wauzaji wa pembejeo, watafiti wa mbegu wazalishaji na wasambazaji wa mbegu, Vyama vya Msingi vya Ushirika wa Mazao (AMCOS), VICOBA, SACCOS, Benki-CRDB, NMB na TPB, asasi za kiraia, Mamlaka za Usimamizi, Wakala wa Serikali na Vyombo vya habari.

Kupitia kilimo cha mpunga, halmashauri imeweza kuunda na kurasimisha vikundi 13 vya wakulima wa mpunga. Vikundi hivyo vina jumla ya wakulima 1,043, ambapo wanaume ni 615na wanawake 428. Vikundi hivi pia vimejengewa uwezo wa kuweka akiba na kukopeshana “Internal savings”. Halikadhalika, vikundi hivi vimejengewa uwezo juu ya kilimo bora cha mpunga na PHM.

UTUMIAJI WA TECHNOLOJIA

Halmashauri imeweza kujiaandaa na kushiriki maadhisho ya sikukuu ya Nanenane ambayo huanza tarche Mosi, Agosti na kufikia kilele tarehe 8, Agosti ya kila mwaka. Sherehe hizi hujumuisha wadau wa sekta ya kilimo ambao huonyesha na kujifunza mbinu mbalimbali za kuongeza uzalishaji na tija katika kilimo, ufugaji, uvuvi na ushirika.

Kuonezeeka kwa matrekta kutoka 28 mwaka 2015/2016 hadi 38 mwaka 2019/2020 ambapo matrekta 32 ni kutoka Bulamba gineri huku Mihingo na Kasuguti kila mmoja ikiwa na trekta moja na manne ya Nyamuswa.

"Kwa kutumia zana bora za kilimo zimerahisisha kazi ya shambani na kuwezesha wakulima kuongeza maeneo yanayolimwa, na hivyo kuongeza uzalishaji kwa mazao ya chakula na biashara," anasema. Anasema Halmashauri ya Wilaya ya Bunda inajivunia miaka mitano ya Serikali ya Awamu ya Tano kwa kufanya kilimo kuongeza juhudhi ya kutumia technolojia mwaka 2015/2016 kulikuwa na plau 5,780 za kukokotwa na wanyama kazi, lakini hadi 2019/2020 zilifikia plau 7,278 ikiwa ni ongezeko la asilimia 11.5, na kwamba ongezeko hilo limerahisisha utendaji kazi na kuongeza tija.

USAMBAZAJI WA MBEGU BORA NA MBOLEA

Halmashauri kupitia bodi ya pamba ilisambaza tani 368 za mbegu za pamba mwaka 2015/2016 ukilinganisha na tani 373 za mbegu ya pamba mwaka 2019/2020 sawa na ongezeko la asilimia moja (1). Mwaka 2019/2020 halmashauri ilipata mbolea ya kupandia na kukuzia aina ya minjingu kiasi cha tani 2.2 kwa ajili ya kuwapatia wakulima 10 bora wa pamba kama motisha, tofauti na kipindi cha 2015/16 ambapo haikupata. Mbolea hiyo ilitolewa na serikali kuu kupitia uongozi wa mkoa. Aidha, mwaka 2019/20 Halmashauri ikishirikiana na taasisi zisizo za kiserikali ilipata mbegu bora za mahindi kilo 278 za majoribio kwa wakulimaaina ya Kaspidi, Pannar, Seedco na Lubango. Mtama aina ya masia, tegemeo na pato jumla ya kilo 350 na ulezi kilo 185 kutoka chuo cha utafiti wa mazao Hombolo.

Kupitia Mradi wa DASIP, mwaka 2019/2020 halmashauri iliongezea pampu 16 za kumwagilia maji bustanini. Pampu mbili (2) za kumwagilia kwa njia ya matone katika vijiji vya Mariwanda na Sarakwa, zilitokaserikalini kupitia Chama cha Viongozi Wanawake wa Kilimo na Mazingira (TAWLAE), Pampu tatu (3) za umwagiliaji kwa matone zilipatikana kupitia taasisi ya Tanzania Horticultural Association (TAHA) ambazo zipo vijiji vya Bulamba, Kasuguti na Nansimo.

Pia, mkulima mmoja mmoja kutoka vijiji vya Kisorya, Nambaza, Isanju, Mugara, Mwiseni na Bulamba walinunua pampu 11. Pampu hizo zote husaidia katika uzalishaji wa mazao ya bustani na matunda katika maeneo yaliyo kandokando ya ziwa na vyanzo vingine vya maji. Hii ni moja kati ya mikakati ya kukabiliana na mabadiliko ya tabia nchi (ukame) ambao huathiri uzalishaji wa mazao yaliyolimwa.

Umwagiliaji wa matone kilimo cha bustani
Nansimo (Ufadhibi wa TAHA).

IDARA YA ARDHI MALIASILIA NA UTALII

Ardhi na Maliasili ni mionganini mwa sekta muhimu kutokana na mchango wake kwa jamii ili kufanikisha maendeleo. Idara hii katika kipindi cha miaka minne, imefanikiwa kuandaa Mpango wa Matumizi Bora ya Ardhi katika vijiji saba (7) vinavyopakana na pori la akiba la grumeti. Mpango huu umefanyika katika vijiji vya Hunyari, Kihumbu, Mariwanda, Sarakwa, Mugeta, Kyandege na Tingirima, kwa kuzingatia sheria ya ardhi Na. 5 ya mwaka 1999 na sheria ya mipango miji Na. 6 ya mwaka 2007, kuwa kila kipande cha ardhi lazima kipangiwe matumizi. Mkuu wa Idara ya Ardhi na Maliasili, Bwa Marwa Kitende aliendelea kueleza kuwa, idara yake imeweza kuanzisha vikundi 26 vya hiyari vya ulinzi wa tembo katika vijiji vinavyopakana na pori la Akiba la Grumeti. Vikundi hivi viko katika hatua ya kusajiliwa iliviweze kutambulika kisheria, vitatoa ulinzi wa wanyamapori wakali na waharibifu wa mazao hususani tembo na udhibiti wa maliasili ikiwemo utunzaji wa mazinigra.

UPANDAJI MITI

Aliogeza uwa halmashauri imeendelea kutekeleza kamjeni ya taifa ya upandaji miti, ambayo kitaifa lengo lake ni kupanda miti 1,500,000 kila mwaka ambapo kwa ngazi ya kaya kila moja ikitakiwa kupanda miti 50ndani ya muda huo. Katika kipindi cha mwaka 2015/2016 hadi mwaka 2019/2020, jumla ya miti 1,227,000 ilipandwa katika maeneo mbalimbali ya halmashauri kwa lengo la kuhifadhi mazingira.

Miche ya Miti

UFUGAJI NYUKI

Alieleza kuwa ufugaji wa nyuki umefanywa na vikundi mbalimbali pamoja na watu binafsi. Aidha, kuna jumla ya vikundi tisa (9) vilivyoko katika vijiji vya Haruzale (1), Mwiruruma (1), Kiloreri (1), Mugeta (1), Hunyari (2) na Neruma (1) na wafugaji binafsi wa nyuki katika vijiji vya Kibara (2) na Busambara. Aidha, kwa kipindi cha 2015/2016 hadi 2019/2020, mizinga ya kisasa imeongezeka kutoka 250 hadi 384.

Mizinga wa Nyuki ulipo katika kijiji cha Mwiruruma

UPIMAJI WA VIWANJA

Bw. Kitende alisema kuwakwa kipindi cha mwaka 2015/2016, hadi 2019/2020, halmashauri imepima viwanja 1,177 ambapo viwanja 285 vipo katika Mji Mdogo wa Kisorya, Viwanja 392 katika Mji Mdogo wa Nyamuswa na Viwanja 500 katika Mji Mdogo wa Kibara.

UTALII WA NDANI

Halmashauri kupitia Idara ya Ardhi, Maliasili na Utalii, ina mkakati wa kukuza utalii wa ndani hivi karibuni ikiwa vivutio mbalimbali vya utalii vimebainishwa kwaajili utalii. Vituo hivyo ni Mlima Chamriho ambao una mabaki ya mapango ya Wajerumani, visiwa vya Iramba na Illela venye ndege wa aina mbalimbali na fukwe katika Kijiji cha Nambubi, huku Kikundi cha Ratoga-Mariwanda kama kivutio cha utalii kimeendelea kujengewa uwezo wa kujitangaza kwa wadau mbalimbali wa utalii.

Fukwe ya Nambubi ni moja ya Kivutio cha Utalii
kilichobainishwa hivi karibuni katika kuendeleza Utalii wa Ndani
Halmashauri ya Wilaya ya Bunda.

IDARA YA MAENDELEO YA JAMII

Kupitia agizo la Serikali ambalo limepitishwa kisheria kuhakikisha kila Halmashauri inatenga asilimia 10 ya mapato yake ya ndani kwa ajili ya kutoa mkopo kwa vijana asilimia 4, wanawake asilimia 4 na watuwenye ulemavu asilimia 2 lengo ni kuhakikisha kuwa makundi haya yanakuwa na shughuli za kujishughulisha ili kuweza kuinua kipato na kujikomboa kiuchumi. Kwa kipindi cha mwaka 2015/2016 hadi 2019/2020, Halmashauri imetoa mkopo kiasi cha Tshs. 137, 200,000 kwa vikundi 56 vya wanawake na Tshs. 92, 680,000 kwavikundi 36 vya vijana na Tshs. 25,120,000 kwa vikundi 12 vya walemvu kutoka asilimia 10 ya mapato ya ndani. Katika mwaka wa fedha 2018/2019, Halmashauri ilitoa kiasi cha shilingi 10, 000,000 kwa SACCOS ya wanawake ya Kenkonansi ikiwa ni juhudzi za kuimarisha wanawake kiuchumi.

“Vikundi vyote hivi vivilyo nufaika na mkopo tumezingatia kanuni na taratibu za mkopo huo, alisisitiza
mkurugenzi mtendaji.

Kwa upande wake Nyangeta Werema mnufaika wa Mkopo kikundi cha Tuinuane akiongea kwa niaba ya wanufaika ameishukuru Serikali ya awamu ya tano inayoongozwa na Dkt John Pombe Magufuli kwa kuendelea kuwajali na kuwawezesha wajasiriamali wadogo wadogo kwa kuwapatia mkopo na wameahidi kutumia mkopo huo kwa lengo kukuza shughuli zao za ujasalimali na kutimiza lengo la serikali kuwakwamua wajasiriamali kiuchumi. ‘Tunashukuru’

Aidha, jumla ya vikundi 340 vya kiuchumi vimeundwa na kusajiliwa ukilinganisha vikundi 100 vivilyoundwa na kusajiliwa mwaka 2015.

Shamba la Nyanya linalolimwa na Kikundi cha Tuinuane Nansimo kinacho Nufaika na Mkopo.

IDARA YA UTAWALA NA RASILIMALI WATU

mionganini mwa idara zinazounda Halmashauri ya Wilaya ya Bunda, ni Idara ya Utawala na Rasilimali Watu. Jukumu lake ni kuhudumia watumishi na wadau wengine, na imeendelea kutoa huduma kwa kuzingatia misingi ya usawa, uwazi, uharaka na uwajibikaji ikiwa ni nguzo muhimu za utawala bora katika taasisi za umma.

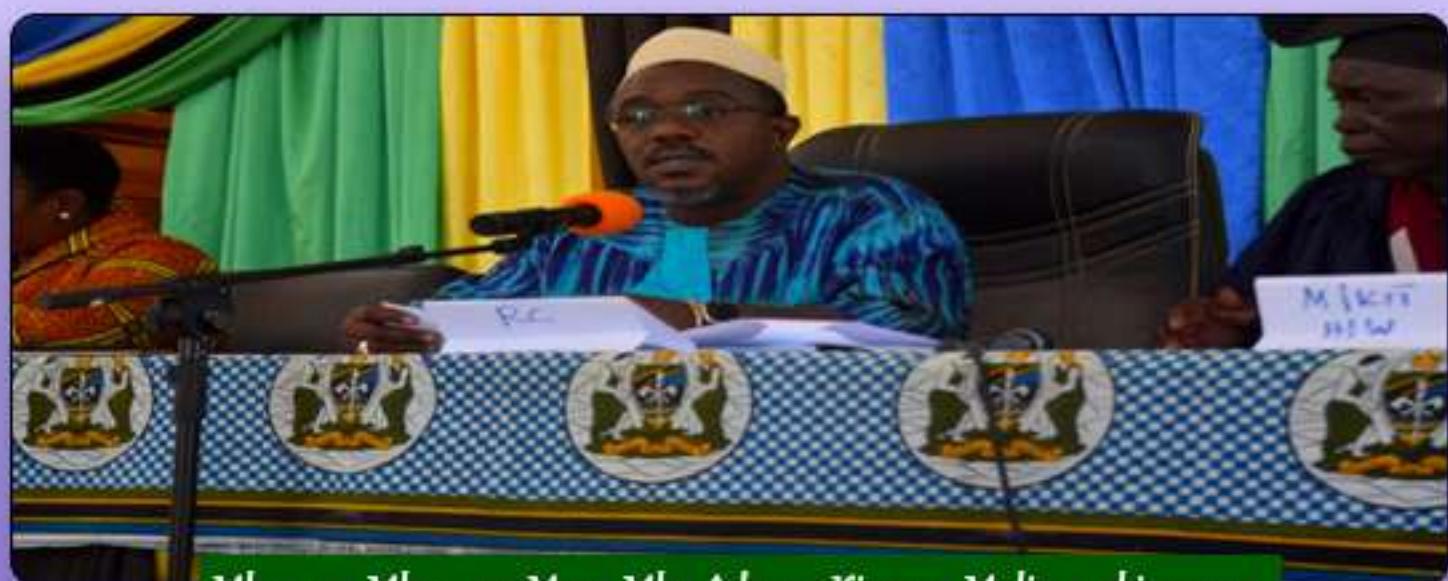
Mkuu wa Idara ya Utawala na Rasilimali Watu, Bw. Nico Kayange, anaelezea mafaniki yaliyopatikana katika kipindi cha miaka mitano ya Serikali ya Awamu ya Tano.

HALI YA WATUMISHI

Katika kipindi cha miaka mitano halmashauri imeweza kutenga bajeti na kuomba vibali vya ajira, vibali vya ajira mbadala kwa Katibu Mkuu, Ofisi ya Rais, Menejimenti ya Utumishi wa Umma na Utawala Bora ili kuajiri watumishi ajira mpya kama idara tuliwapokea ajira mpya kwa niaba ya mkurugenzi mtendaji na kuwafanya mchakato wote wa ajira ikiwa ni kuwapatia pesa za kujikimu na kuhakikisha wanapata mshahara kwa wakati, Idara ya Elimu Msingi25, Idara ya Elimu Sekondari38, Idara ya Utawala na Rasilimali Watu64, Idara ya Kilimo, Umwagiliaji na Ushirika, Idara ya Afya42, Kitengo cha Tehama2, Idara ya Mifugo na Uvumi2.

VIKAO VYA KISHERIA

Pia, idara imeendelea kusimamia utawala bora kwa kuhakikisha vikao vyote vya kisheria vinafanyika kuanzia ngazi ya kijiji, kata hadi halmashauri kama ilivyotakiwa kwa mujibu wa sheria, kanuni, taratibu na miongozo inayotolewa na serikali.

DAWATI LA MALALAMIKO

Idara hii kwa kipindi chote cha miaka mitano imeweza kutimiza dhana ya utawala bora, Idara ya Utawala na Rasilimali Watu kwakuratibu na kushughulikia Dawati la Malalamiko na kuandaa taarifa na kuzituma kwenye mamlaka husika jumla ya malalamko 45 yaliyo pokelewa na kutafutiwa ufumbuzi.

STAHIKI ZA WATUMISHI

Alieleza zaidi kuwa Idara pia imeendelea kuhakikisha haki na stahili za watumishi zinapatikana kwakuwapandisha vyco watumishi wanaostahili baada ya kupata vibali kutoka Ofisi ya Rais, Menejiment ya Utumishi wa Umma na Utawala Bora, ambapo kwa kipindi cha miaka mitano, jumla ya watumishi 675 walipandishwa vyco na waliosalia wameendelea kuwekwa katika bajeti na wakati ukifika watapandishwa vyco.

Naye Bi Ester Wumbe Afisa Uvuvi wa Halmashauri ya Wilaya ya Bunda, ametoa pongezi kwa Serikali ya awamu ya tano kwakuendelea kusimamia Stahiki za Watumishi. "Kwakweli tuna ishukuru serikali hii imefanya mambo makubwa sana"

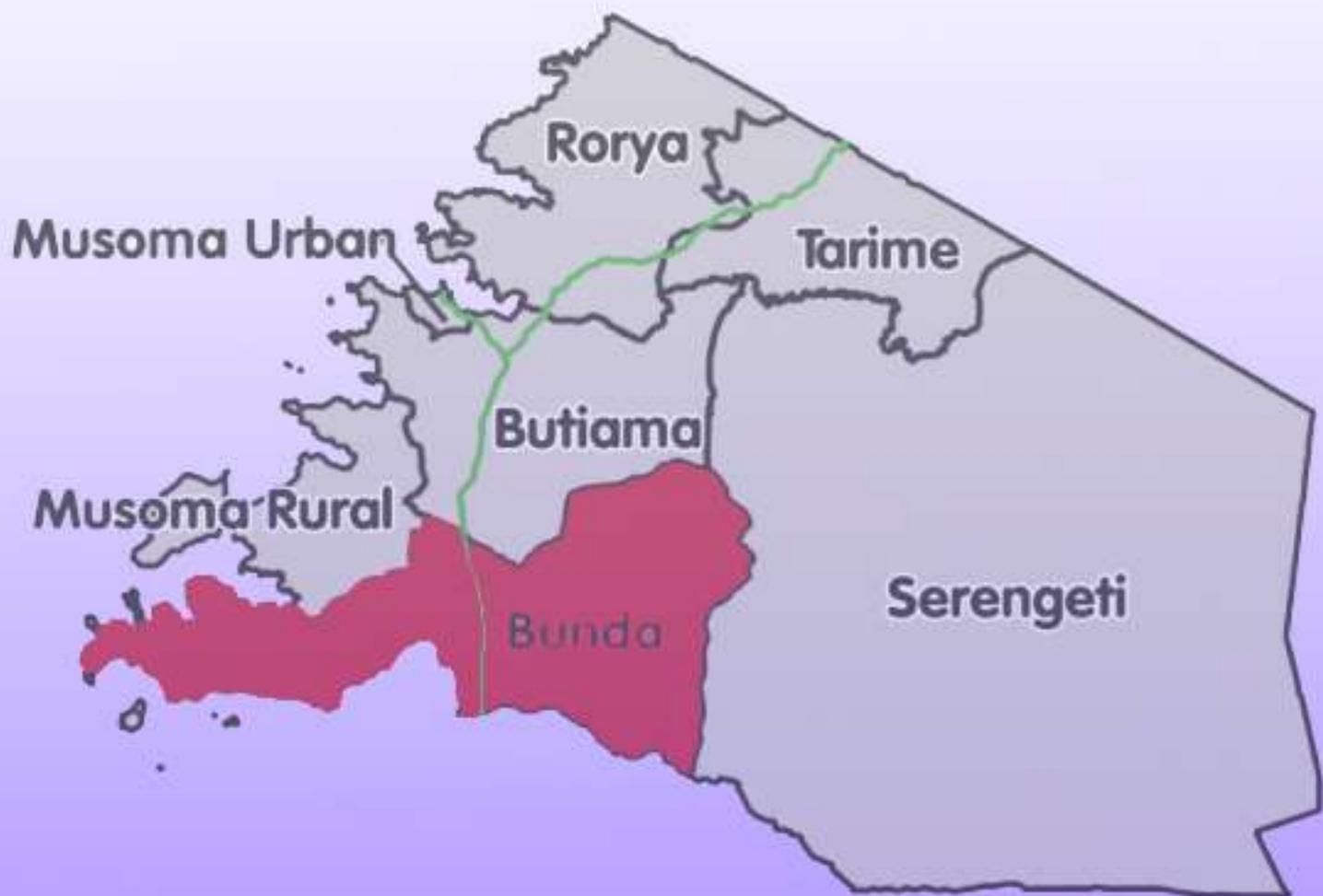
WANANCHI WAPONGEZA

Bhoke Joseph mkazi wa kijiji cha Hunyari, anayejishughulisha na kilimo, anasema miaka minne ya Serikali ya Awamu ya Tano imekuwa na manuu makubwa kwake kwa kuwa ameweza kuijiendeleza katika kilimo kutokana na ushauri mbalimbali wa kitaalamu unaotolewa na maofisa ugani.

"Kwa kweli katika miaka mitano ya serikali ya Dk. Magufuli hapa Hunyari tunashukuru. Binafsi nimepata bahati ya kutembelewa na maofisa wa kilimo na kupewa ushauri wa kitaalamu ili kilimo chetu cha pamba kiwe na tija zaidi, nami naona matunda yake," alisema.

Bhoke alisema iwapo Halmashauri ya Wilaya ya Bunda itacendelea na kasi hiyo kuitia wataalamu wake, hana mashjaka kuwa kasi ya maendeleo itakuwa kubwa zaidi hususan vijijini ambako miradi mbalimbali ya maendeleo imekuwa ikipelekwa. Kwa upande wake Titus Maduhu, mkulima na mkazi wa Kijiji cha Kibara, anasema miongoni mwa mambo anayoona yamekuwa na matokeo mazuri zaidi kutokana na usimamizi wa karibu wa halmashauri, ni wanafunzi kusoma bila malipo kuanzia shule za msingi hadi sekondari. Maduhu anasema yeye ni baba wa watoto wanne huku watatu wakiwa shulenii ambapo mmoja yupo kidato chan ne, mwingine darasa la saba na mdogo wao wa darasa la nne, amekuwa na kazi rahisi kuhakikisha watoto wake wanakwenda shule. 'Najua elimu bure ni agizo la Rais Magufuli na serikali yake, lakini kiukweli kama kusingkuwa na usimamizi huku chini (halmashauri) utekelezaji wake ama usingefanyika au ungekuwa wa kusuasua. Tunawapongeza watumishi wa halmashauri waendelee na hali hiyo hiyo miaka yote,' alisema.

Mwisho.

WAHARIRI

**Amos J. Kusaja - DED
Albet Chuwa - AG. ICTO
Nuru A. Mfaume - AFISA HABARI
Dickson Balige - AFISA MIPANGO**